

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12. — Za po godine K. 6. — Za Šibenik na godinu domaćanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12. suviš poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo: Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Pribrojena pisma i zavale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Neftankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Nova pokretaško-magjaronska taktika.

U Banovini postoji tako zvana koalicija. To je skup stranaka raznih „programa“ i raznih imena, koje je sve većao neoplijiv ali vidljiv lanac osobnih interesa. Takova koalicija stranaka obстоje i u nas u Dalmaciji, za grada se, crnim, sablastim plastičem već zloglasne Utware. Ove dve skupine rade zajednički i dogovorno po ustanovljenom planu, jedna u Banovini a druga u Dalmaciji. Obadve su izvješćući organi odnosnih vlasta, obadve su one, koje se na bezbjednu poslušnost zaključuju u klici. Onda će biti učinjen korak više prama osvješćivanja naroda i sabiranju njegovih sila za konačnu odlučnu borbu.

Ove dve koalicije iznenadile su dosad našu javnost sa raznim više manje bombastičnim, praskavim i časovitog trajanja senzacijama. Naša je u Banovini i dalmatinskoj koaliciji izmislila proti hrvatsku novu senzaciju. Nadjevali joj novo ime „borba liberalizma proti klerikalizmu“. Nečemu se upuštati u duge komante o borbi liberalizmu, mlađadmagarona s ove i s one strane Velebita, jer smo baš mi u zadnje doba na ovom mjestu doneli takovih fotografija o njihovom političko-prutohvatskom radu, da im nikakav fotografski aparat, pak ni pomoći. Röntgenovih zraka, nije mogao bolje i vjernije snimke uhvatiti.

Na što nas nuka, da se tim predmetom još jednom pozabavimo, jesu dogodaji, koji je se ovih dana u Zagrebu odigravaju. Tamo je zavedena pokretaška mladjarica, po uputi i pod vodstvom najvećim Tomićevim i Khuenovim slugama, povela žestoku hakiju proti vjeri našeg naroda. Bilo je skupština „slobodnih misli“, bilo je demonstracija, a bilo je ozbiljni sukob. Katolici su proti tomu reagirali. Ovo je, sušina dogadjaj. Nego izgleda, kao da su ovih dogodaja samo početak jedne na široko zasnovane akcije, kojoj je središte Zagreb, a jedna od područnica i Dalmacija, gdje su Utvarši izstupili proti „crnećima“. Ova akcija se bi imala žurno i žestoko voditi, s pratnjom bučnih demonstracija, rječiti novinskih članaka i to u znaku nekog kulturnog boja, koji bi imao i tačno „liberalizmom“ zasjeti na mjesto, koje vjera u našem narodu zaprema.

Naš stanovištvo prama, svemu tomu možemo u kratko precizirati: Ne radi se, ovđe o nikakvoj borbi, koju je izazvalo uvjerenje i načelo, nego je ovo jednodstvarna varka i igra svih vladinih stranaka, koje hoće da svru posornost javnosti sa javnih posala i sa strancima, koja će preko koalicije počinje, boreći se za korito i koru bljeba. S ovom, tobožnjom kulturnom borbom, kojoj priljepljuju zvučnu ali praznu etiketu „liberalizma“, hoće da zavabi javnost da ne bi imala volje ni vremena, da ozbiljno promišla na sve one prijavštine i zločine, koje ovi vajni „liberalci“ počinje. Hoće u jednu rieč, da neopazio prodru otrovnih plodova njihove pakta sa Khuenom i Tomićem i da se tako izmaknu neminovinom poraznoj kritici. To je cilj njihove „slobodne misli“, koja na njih traži neograničenu slobodu, dočim drugima sputavaju ruke. Tim napokon zavezuju narodu oči, da ga lakše u robstvo povedu.

Kad je tendencija njihova tako prozirna, onda cienimo, da im narod ne bi smio pasti na lepe nego se odlučno oduprijeti i onemogućiti ovakove pokušaje i za unapred. Jer ovo, što vladinovići svih voja u Banovini i u Dalmaciji počinju, nije ništa drugo, nego drziv i atentat na slobodnu volju i svojnu našeg naroda, te kao takou on ima pravo, da sve učini, e da ju uzdrži, a njezinim atentatorima

za vrat stane. Tim više smo uvjerenja, da se samozvanim „liberalcima“ mora na svim linijama zakrčiti put, u koliko njih vodi politički cilj, iza kojeg se krije ostvarenje licih i pječenicačkih interesa.

Cilj je u jednu rieč utuči hrvatsvo, jer danas još jedini katolici hoće da budu i ostatu Hrvati. Za to uništiti vjeru u parodu uništava se i sam narod. Vodi ga se u robstvo.

I za to, tko je za slobodu naroda hrvatskoga, za njegov život i napredak, biti će i proti svim udruženjem koalicionašima Dalmacije i Banovine. Njihovu radnju treba onemogućiti u klici. Onda će biti učinjen korak više prama osvješćivanja naroda i sabiranju njegovih sila za konačnu odlučnu borbu.

ŠIBENIK, 11. lipnja.
„Dan“ u zadnjem broju zamjera nam, što se tobož nismo bavili dogodajima u Zagrebu, nego da volimo dokazivati neobstojećnost utvare. Bit će da je „Dan“ zaboravio bilježiti, jer ovdavna se, mi bavimo — svakako više od svih drugih listova u pokrajini — dogodajima u Dalmaciji, koji su na vlas slični onima u Banovini, a bavili smo se i ovima, onako kako smo mogli, pa čemo se i još baviti, ako bude potrebe.

Ali u Spajetu je bio neki dan sastanak, dogovor; sklopio se i kompromis, pak, jeli „Dan“ progovorio što o tom dogodaju, koji je istovjetan sa svim onim, što se dogodilo u Zagrebu? Jeli dio spiskovskog svećenstva, izpušto svoju dužnost, kad se tomu kompromisu pokorio? Jeli je učinio „Dan“, kad na sve to šuti?

Dakle: mjeri mjerom...

Onim nekim nepozanicama, koje se u spisateljskoj „Slobodi“ džillitiju iz busine na našega načelnika g. dr. Krstelja, ne znamo, bi li se imali od srca nasmijati radi njihove gluposti ili ih požaliti radi niske moralne razine, koju su spali. Da im pokazemo, koliko do njih držimo... ne čemo ni jedno ni drugo.

Odmah moramo izći, da ne pišemo radi Šibenika, koji, upućen u cielo stvar, kojom se „Slobodna“ nepozanica bavi, grohotom se smjajao načinu, kojom se „Sloboda“ dala nasmatrati, nego da to pišemo radi pokrajine, koja bi po sibilinskom dopisu iz Šibenika moglo sumnjati, e se zbijala što važna dogodilo nekonom Ivanu Marenziju, konobaru. U dvije reči razumijeli, čemp, cielo stvar, i to kako proizlazi iz zapisnika, provedenih na obični i iztrazi, koju je glavom vodio dr. Krstelj. U hotelu dr. Kovačevića za boravak hrv. opere u našem gradu, jedna odljuna umjetnica bila je insultirana od jednog Švabskog doteppenca, koji je vršio službu vratara u istom hotelu. Dozvani drugi umjetnici reagirali su na tu uvredu tudjina; no malo kasnije, kad je g. Cammarota osta skoro sam, bio je tvorno napadnut od istog vratara. U gunđili je sudjelovalo i taj „miroljubivi“ i „poštovanji“ Marenzi, koji je „krigle“ bacao u ledja naših umjetnika. Radi toga je dr. Krstelj poveo iztragu, a tog „miroljubivog“ Marenzu da je sam ustaviti na obali, da se uzognuti ustanoviti identičnost onog gospodina, koji se u hrvatskom gradu usudjuje, brutalno napadati naše ugledne umjetnike. Na obični g. dr. Krstelj nije nikakvom „gajusnim“ izrazom navalo na tog Marenzu, nego mu, rekapo, da on, neće trpit, da se naši umjetnici vredjaju i napadaju u grad Šibeniku, koji je uvek slavio radi gospodinstvo i sretnjosti prama svakom, a po gotovo prama brači iz Banovine. Sve ovo je, ustanovljeno na zapisniku, koji je sastavljen po svjedočanstvu gospode: tenora Cammarote, tenora Srmca i čeliste Ernstia, osim ostalih.

Što se pak tiče toga, da je tobož g. načelnik pitao, u koga oproštenje, moramo izviti, da je to prosta izmisljajna, jer g. načelnik nije imao zašto pitati u koga oproštenje, dok je kod drugih bilo razloga, da mu se i tekako izpričaju, i izvine.

Pri koncu ćemo čestitati onima, koji stoje za „Slobodnog“ dopisniku, na novom pristnosti. Po tome se vidi, kolika je njihova brojnja,

kada i ovakove stvari, koje bi oni morali prenijeti u interesu svojih pristaša, na bubrežu iznaušiju, e da takove „svišteve pristaše“ što jače ke seki privrežu. Budu li i dalje tjerati taj zanat, onda im prepričujemo, da tor dobro, zatvore i pancerom privrežu te pristaše, da nebi preko plota preskakivali....

U ostalom mi ne možemo, iskreno, govoriti, imati ništa proti tomu, da se „netko“ obokli pristašama Marenziju kalibra. Preporučili bi imamo, da to pospreše....

Naši posebni izvještaji.

SS. Odjeci kraljevog boravka u Bosni.

Primamo od našeg sarajevskog dopisnika: Zapostavljanje Hrvata sa strane vlade prigodom kraljevog puta kroz Bosnu i Hercegovinu duboko je uvelidle sve amionične Hrvate. Ima čitav niz utvreda, koje su nam nanešene bile, a medju njima cu da zabilježim samo nekoje: djacičima je bilo zabranjeno nositi hrv. troboje; sve, vladine zgrade bile su bez razlike okičene austrijskim i madjarskim zastavama, dok je hrvatska bila izključena; seljaštvo je bio čisto zabranjen pristup k vladaru, što se i njega samog neugodno dojmo; dvorska kancelarija nije primači nikavim deputacijama, molba i peticija, već je narodu bila zaštovana; pristup kralju imali su samo članovi birokratskih obitelji; vlasta, po svojoj dužnosti, nije demontažala razne glasine, koje su imale služiti u stanovite svrhe, itd. itd. Još bi se dalo dugo nazlati, kada bi se htjelo svaku zabilježiti. — Modujim, kako doznam, biti će o svemu tomu govoriti u saboru, a za sad će Hrvati zastraju od vlaste zadovoljstveni. Ne dobjiju li ju, povesti će se akcija, koja će nastojati, da putem svjetske štampe dođe na vidjelo taj nedolični postupak. U tu svrhu uputiti će se i posebna deputacija do kraja; da ga o svemu obavisti. — Istodobno vamjavljam, da se oprovrjava vješt, da će Bosna biti proglašena kraljevinom. Naš načelnik Kulović odrekao se je svoje časti. On je uvrđen po stupkom vlaste, koja ga je, za kraljevog boravka zapostavila, tega je na ono prisilila, same da udovolji „ekzekutivima“ i Srbima.

NW. Madjarske škole u Hrvatskoj. Pisunam iz Zagreba: Novinštvo se amionične baviti skoro obielodanjem člankom „Budapesti Hirlapa“ o madjarskim školama u Hrvatskoj. Ovaj je članak bio prenesen dozvole od službenih „Narodnih Novina“, a da iste nisu izvodili. — Madj. list, naime, a to je važno, rekapo je, da ne će biti težko rješiti pitanje magi. škole u Hrvatskoj, jer kod toga treba da vlasta princip „slobodne obuke“. To da naredjuju i ustanove školskog i nastavnog zakona u Hrvatskoj. — Amošnje novinštvo sa punim pravom tumaćilo je to, kao da su se službene „Narodne Novine“, uslijed moga odzgoja, istovještavale sa nazorima madj. liste te je ustalo odlučno proti tome. Što se pak tiče principa „slobodne obuke“, na toj bi se Madjari mogli pozivati tek onda, kada bi ga oni provadjavaju prama hiljadama djece raznih narodnosti u Ugarskoj, među kojima ima i lep broj i hrvatske, te im dozvoljavaju obuku u materinskom jeziku. Tim više bi pravo ovi imali, jer nisu silom postali Slovacima, Rumunjima ili Hrvatima, kao što Madjari u Hrvatskoj rade, novcem, silom i prevarom.

— U ponjedjeljak je obdržavala najavljenja skupština pristaša „Slobodne misli“ sa dnevnim redom „proti klerikalizmu“. Prava skupština nije se mogla obdržavati, jer je padala na stupnicu imadu drugih načina, da iznesu svoje žabe. Nastaje živo prigovaranje i vika između čeških radikalaca i socijalnih demokrata, nu kroz predsjedniku, da predsjednik diže sjednicu. Nastajna je u sredini 8. t. m.

Proračuni odbora.

Sjednica 3. lipnja. — Počima razprava o proračunu ministarstva pravde. Izvjetnik Glombinski prikazuje rezoluciju, kojom se pozivaju vlasti, da za sudske izrade posebnu pragmatiku. — Zast. Sylvester govoriti o nedostatim postojećem odvjetničkog reda, osobito u pogledu sudaca u odvjetništvo, što je dalo u Dalmaciju povoda osjetljivim zapletajim.

Kramarž žnaša mnogobrojne tuže i dokaze, kako se u Češkoj zapostavlja i proganja češki jezik i češke sudece. — Rošberg tuži se, da u Šlezkoj za slavensko pučanstvo uobće i ne imat će sudaca. — Ministar pravde Hohenberger osvrće se na razne prigovore; tvrdi, da je prigodom imenovanja sudaca u Češkoj pravedno postupao i hoće da to brojkama dokaze; veli, da u ukinuće svih jezičnih sporočila nužno je stvoriti zakon, kojim će se u Češkoj uređiti jezični odnosi; gledje odvjetničkog reda kaže, da se na ministarstvu sastavlja osnova za preinaku postojećeg zakona; da je određiva o prelazu sudaca u odvjetnike stvorila mala po mala takove odnose, koje treba ne samo u interesu odvjetnika, nego i u interesu sudstva ukloniti. Prelazeći na razne reforme, veli ministar, da se radi sad oko toga, kako da se razterete sudci bilo pojednostavljenjem posla, preinakom sudbenog postupnika, bilo prenosom raznih radnja od sudaca na konceptne pomoćnike. Gledje pitanja o reformi ženidbenog zakona ceni, da je u mnogo čemu, po njegovom mišljenju, potrebita jedna takova reforma, ali da to nailazi na velike potekloze, jer treba imati pred očima, da je pučanstvo u ogromnom dijelu katoličko, te se ima užet u obzir njegovo uvjerenje; inače rješenje načelno tog pitanja spada na sveukupno ministarstvo.

Sjednica 4. lipnja:

Srāmek privigava ministru pravde, što se je izrazio u prilog reformi ženidbenog prava, ter tom njegovom izjavom podupire agitaciju protivnika postojeće važne druževine i vjernika ustanova kao što je ženidba. — Ministar Hohenberger ponavlja jučerašnje navode i tvrdi, da je on naglasio ogromne potekloze, koje stoje na putu provedbi reforme ženidbenog zakona. — **Vuković** prikazuje potrebu, da se u Dalmaciji kod Biograda podigne kazionica na poljudijskoj osnovi; tuži se, što u Dalmaciji odavanu ostaju nepokrivena tolika mjesna savjetnica i sudaca; pita, zašto se je kod okružnog sudišta u Šibeniku sistemiziralo mjesto primivnog savjetnika, ali istodobno ukinulo mjesto zemaljskog savjetnika, dočim je tu potreba, da se osobije poveća; spominje odnose u Istri, gdje se nameštaju sudci, koji nepoznavaju hrvatski ili slovenski jezik.

Tim je prekinuta sjednica. Nastajna je sjednica u utorak 7. ov. mj.

Učiteljstvo i dr. J. Machiedo.

„Učit. Glas“ glasilo „Saveza“ donosi u zadnjem svom broju na uvođenju mjestu članak o svom stanovništvu dr. Machiedu radi uvedre, koju je on nudio učenicima dubrovačke preprandije, a pod tom ciljem tom uglednom staliju, iz tog članaka mi vadimo glavne tačke:

„Imamo da računamo s jednom činjenicom, koja je i odviše eklatantna, naime, da se, one strane, s koje je iznesena tvrdnja o paloj uverjenosti, da se o toj uveriji povede račun, ima u sebi sve osobine, svu snagu uverjenja, ko je nesmiljeno, bezobzirno progovara glasom punog ogorčenja.“

„Potankosti pak iznesene na javu, a u savezu s upitom uverjenju imaju i taj, kako uverjavajuče značenje, a ton pisanja, koje ide za tim, da se o toj uveriji povede račun, ima u sebi sve osobine, svu snagu uverjenja, ko je nesmiljeno, bezobzirno progovara glasom punog ogorčenja.“

„Znamo, gosp. Machiedo se krije iz bedema, kroz koji misli, da ga nije moguće pogoditi, on se sigurno uzda, da će ovo pitanje radi onih stanovnih potekloza, s kojima je očeviđan dokaz i neosporna potvrda skopčana, da se malo može zaspiti i da ne će imati više da ni se kom obraćuša.“

„Ako gosp. Dr. Machiedo tako misli i ako se u to uđa, onda se on ljuštovara. Nije ovo pitanje, koje se može tako lako smetnuti, niti ovo pitanje, koje može zaspiti, jer ga nije potakta kakva osobna ili stranačka osveta, kako se neguje misli, nego je ga potakla ogorčenost, uverjenačna čast učiteljstva, potakta ga je smučena, ranjena duša i savjest, jednog dlog ugodnog stala, kojemu su već i previše odijala razna poniženja, a da bi mogao još i ovu najnoviju pljušku ravnodušno pregoviti.“

„Bit će od strane središnjeg odbora našeg „Saveza“ poprimljene one mjeru, koje mu nalaže dužnost obrane učiteljskog ugleda i potreba, da ovome bude data podupina zadovoljština.“

„Učiteljski Glas“ pak boriti će se u središnjem odboru „Saveza“ i u „Savez“ sve do konačne pobede, a već sada naglašava, da koli članovi današnjeg središnjeg odbora „Saveza“, kol urednik ovog glasila s ovim pitanjem odlučno stope ili padaju!“

„Prije nego li se izazove čitava afera znaće vrio dobro kako stvar stoji, naša je poruka gosp. Dra. J. Machiedu, da bi napomenjueću, kad bi — stuknuvši u sebi, ono svoje prirodjene uzgoritosti — bez otezanja povukao poslijedice i pristedio sebi neugodnosti, a učiteljstvu neodkorljivo poziranjem za svim onim sredstvima, po kojim će se traži i dobije zadovoljština.“

Političke vesti.

Poslje ugarskih izbora. Dok vladina strana i njezini organi kliču od veselja nad nečekivanom i tako sjajnom pobjom 67-maša, dotle opozicija, naročito 48-maši zabrinuto traže načine, kako bi što više jada mogli zadati Khu-enovom kabinetu. Grof Batthyany obtužuje vladu, da je nezakonito provela ove izbore sa svim mogućim nasilnim sredstvima i za to sadašnja vlasta nema prava na obstanak. Isto to čine i Rumunji, koji su učasno poraženi. Pučka stranka vidi, da se obstubižbama ne može ništa postići, pa je poveala akciju, da se sva oporba koalira protiv Khu-enu. Koalicija oporbe bi imala 140 do 150 glasova, pa bi mogla vlasti praviti velikih neprilika. Neki članovi Kosuthove i Justove stranke zamolili su Gezu Polonyi, da povede akciju za ujedinjenje obih neodvisnih stranaka i bar za složan rad protiv vlasti. Polonyi je prihvatio posredovanu misiju, pa je otisao na svoje imanje, da izradi program za obje osnove. Ova bi se kooperacija morala izvršiti još prije otvorenja parlamenta.

Prijaci i slavenski kongres. Pošto su politički vodja Poljaka zaključili, da ne će prisustvovati sveslavenskom kongresu u Sofiji, to su poljski liečnici stvorili isti zaključak, da neće ići liečničkom kongresu, koji će se obdržati istodobno u Sofiji. Predsjednik poljskog liečničkoga zbraha dr. Wichański predlaže, da se sveslavenski liečnički kongres ne obdržaje u Sofiji, već u Zagrebu.

Austrougarska u Srbiji. Iz Beograda se službenojavlja, da će se povegori glede trgovackog ugovora između Srbije i monarchije nastaviti u ponedjeljak. Vjerojatno je, da će se ti povegori zaključiti za 15. dana. Granica na Drini, koju će doskora premjeri narociću komisiju, bit će utvrđena prema prvobitnom toku Drine, kakav je bio za vreme berlinskoga kongresa. Sa službeno se strane dementira, da kralj Petar kani odstupiti i da će princ Gjorgje za uvek ostati u inozemstvu.

Kretsko pitanje. U Turškoj vlada velika napetost radi kretskog pitanja, tim više se spremaju na Grčkoj na Krete važni dogodaji, a zaštitne vlasti oklevaju. — Grčka narodna skupština sastati će se mjeseca kolovoza. Kretska komora sastaje se dne 18. o. m. Odmah nakon sastanka imala bi se komora odgoditi ili raspisati. Novi izbori rasplasati će se tek kasnije. Kretski listovi pozivaju pol miliuna u Americi živućih Grka, da sve one svoje sinove, koji podpadaju pod vojnu službu, poslaju kući da uzmaju oružje i bore se za slobodu otačbine.

Priprejanje Finske Rusiji. U nekadašnjoj sjednici ruske dumne privigavano je sa 196 proti 105 glasova, da se zakonska osnova glede priprejanja Finske k Rusiji razvrati u specijalnoj debati. Socijalisti su za vreme glasovanja izišli iz dvorane.

Naši dopisi. Makarska,

Na završnu riječ. Nek nam oprosti slavno čitateljstvo da se opet bavimo o Petru Antičiću u jednoj častnoj novini. Mi znademo, da to ne zasluzi; mi znademo, da sam spomen ovoga imena na ustrbi je časti i cijene „Hrv. Rieči“ koju ona pravom kod svakoga zastuživa. — Ali moramo, jer je moralno pali list, recte — pokretni list don Jure Binkinića, uzeo u obranu Petra Antičića. Moramo, jer don Jure Binkinića sa svom svečeničkim plăštem hoće da ograde neistinu Petra Antičića i time hoće da štiti nemoralna Primorija, koji se od toliko vremena sije.

Mi smo u „Hrvatskoj Rieči“ pisali bez strasti, ožbiljno. Izneli cieli istinu i to da dokazim. Kazali smo opaku i zlobnu neistinu cile braće Petra Antičića proti Mati Klariću. Upozorili smo na duh i tendenciju, kojim je pisana. Izlazki smo, da se je Antičić prikazao svjeti kao član finansijalnoga odbora i kao takovu da Klarić nije do pregleđati računa, dočim Antičić tada nije bio član toga, pa nije imao ni pravo. Tužio je Antičić Klarić, da mu nije da pregledati zapisnika, a Klarić nije mu ga bio dužan dati. Tužio je Klarić radi Žita, a i Antičić je glasovao zato žito. Tužio je Klarić što je postavio u selu trobojnici, a Antičić je svojom nizom izjavom podupomogao veleizdajnicu aferu u Makarskoj. Tužio je Klarić, da je vjerolomstvo došao do načelnika, a Antičić je sa drugom obličaju, najviše hito, da Klarić bude načelnikom, pa ako je vjerolomstvo bilo to ga je onda Antičić promišlio, a Klarić za to vjerolomstvo krajnje. Tužio je Klarić da pitanje drugoga liečnika neće da preuredi, dočim Antičić baš je uporni protivnici tog pitanja i neće da znade za drugog liečnika. Onom je tako prigodom majstoranotinje izjavio, kako nebi ujat nejusnojnjeg stvora. Tužio je Klarić radi prepisa zapisnika u svak se slovu, a taj predlog nije predviđen u zakonu, niti je potreban, nego naprotiv mnogo štetan, jer traži povećanje činovnika. Tužio je Klarić radi pisanja stroja što ga je nabavio, a pisanj stroj je nužda za občinski ured. Tužio je Klarić za varke prevaru, a on je na prevaru izmamio podpisne Podgorških liečnika prigodom pogrednja hrvatskog barjaka u Velikom brdu. Tužio je Klarić, da sam sastavila izborne imenice, a neki članovi upraviteljstva, koji stoje pod manuzmom Antičićem, ne po njegovoj komandi da dolaze i da vrše svoje dužnosti. Tužio je Klarić što je odbio Antičića, da obavlja mukte načinu, a Klarić morao je Antičiću dignuti se da zadače zbog tužba protiv njemu, a te tuže i danas Klarić čuva. Tu-

žio je Klarić, da je tražio bezpotreban zajam a taj zajam je nuždan i odobren od većine vjeća. Tužio je Klarić, da ne prostodje odmah utoke, te a utoke bez potrebe Antičić čini ili daje činiti, i to svedjeno bez broja, samo da smeta rad, da ozlovliji Klarića, da občinu predade u ruke vlasti. Tuži Klarića, da svojevoljno radi, a tvoi Antičići vazi da odbijeni bili od zakona, a tim se pokaziva svojevoljnost Antičića. Tuži Klarića radi Žbara, a kad tamo, tko znade što je to, grohotom se nasmeje opakosti Antičića, kako javnost zavarava. Tuži Klarića, da lvičevića u lata, a svak znade, da je on bio nagrađen Makarske. Tuži Klarića, da je krivotrijel zapisnika, a kad tam predlog je jednodušno od svakoga primijen, a Antičić ga je tri puta odobrio. Tuži Klarića, da je s njim nestalo nezadovoljstvo odnos poslike njegova izbora za načelnika, a kad tam on je bliži dve godine poslike izbora intimirniji bio s njime.

Mi smo sve ovo osim posljednje točke u „Hrv. Rieči“ jasno dokazali. Antičić je morao na nečekivom dogovoru odgovoriti ili imati mučati. Ali ne. Valja zavarati javnost. On piše stoga, nešto sa svim drugo u listu demokratskog popa Blaženika. Naime: da je on bio toliko putu napadnut u „Hrv. Kruni“, „Hrvatsvui“ itd., da je on smrđa u bliskom, jer da se nitko nije podpisao. Da je on odgovorio očito u „Hrvatsvui“ i u drugim novinama. Da je O. Ivan Barbarić exponent i da ga je tužio visokog ličnosti, da je on Barbarić fizički, pa da će se vidjeti tko imade pravo — neka ga tu sruse.

Ovakove haretinade mi zaista još nismo vidjeli. Moj Pere, deder ti odgovori, opravdaj, zašto si toliko putu nazvao Klarića krivotrijeljem? Zašto si rekao da ti nije da zapisnika viditi? Zašto si se svetu prikazao član financijske odbora? Zašto si izvrmio stvar u Žitu? Zašto je ličnički?

To je naše pitanje. Odgovori pred javnošću, koju si zavarao. Odgovori u tomu. Ne skaci i ne zavaravaj i opet Petre u brazdu.

Ali dà, ti nemoži u brazdu, Brazda je za te slabu tvrdja, jer si krvak ...

Premda mi nismo govorili o tom, o čemu ti pišeš u sebi sličnomu „N. Listu“, ipak čemo ti reći, da ludo traži podpis onoga, koji piše o tebi. Nije pitanje išlo, nego što piše. Opravdaj se dakle od toga. Nit je naše pisanje izbjeglo. Napad je iz busine, kad se čovjek ne može braniti ni ti se može braniti i dokazati da si prav. Ali je Šta je korist kada nisi prav. Tvoji odgovori u listovim nisu od vrednosti i potvrđuju istinitost napadanja na te. Oni pokuši u „Hrvatsvui“ označivači karakter, jer si izjavio da si pravaš i da takav ostaješ, a baš prije godinu dana bio si upisan u utravu, a poslije u demokratike.

Zověš Barbarića da je exponent. On je župnik, koji vrši svoje duhovne i rodoljubive dužnosti. A vrši ih li ih, kada si svedjeno na polglavarstvu? A čiji si ti exponent? Barbarić nije prošao svojih župljana u vlasti, ni nikomu, a jesi li ti kakav dobrin trgovinu učinio? Pitamo te?

Cijemo, da si dobio nekakvu nagradu. Čujemo, da te vlasta stala na svoje troškovu u Šibensku, da ne možeš braniti i sviđajuš se našim zahtjevima. Žito je naima začudno. Zašto tolika milos u tobom? Kao da ne imas drugih ljudi boljih i sposobnijih nego si li!

Ti bunciš na nekakovoj partnici na suđu sa Barbarićem. I to ti izvršeš, da zavaras javnost. Stoga mi upozoravamo javnost, da se je Petar Antičić ulazio jedne časti samo, koja je tuživa na zaslugu i to u sličnomu. Ali ne, mi upozoravamo javnost, da se ne možeš braniti i sviđajuš se našim zahtjevima. Žito je naima začudno. Zašto tolika milos u tobom? Kao da ne imas drugih ljudi boljih i sposobnijih nego si li!

Medjutim neka Petar odgovori na naše tvrdnje. Neka naši tuži sudu. Petre tuži naši dake. Operi se.

Iz hrvatskih zemalja.

Priestolonasljednik i otvorene bosansko-herceg. sabora. U bečkim i budimpeštanim političkim krugovima tvrde, da će na 15. o. m. priestolonasljednik Franjo Ferdinand otvoriti bosanski sabor s jednom priestolnom besjedom. Priestolonasljednik će tom zgodom pošjetiti i Mostar. Imade vести, da će otvorenu pripremu Leopold Salvator. U Sarajevu se ova vlasti drži tvoje vjerojatnjom, što se svaki voljne i dekoracije za dolazak kraljev do sada nisu skinuli. Čini se, da vlasta očekuje posjet još jedne visoke ličnosti.

Civilni adlatus za Bosnu i Hercegovinu. Ima već dvije godine, kako se podržavaju vlasti, da će dosadašnji civilni adlatus barun Bočić početi u mirovinu, a naslediti bi ga imao poznati hrvatski, bivši mostarski okružni predstojnik i sadašnji šef odjeljenja za umutanje poslove baruna Pittnera. No sada bečke novine javljaju, da taj Pittner nema izgleda za promaknuće, jer je pau u nemilost kraljevu. On je naime bio glavni aranžer parada i prigodom kraljevog putovanja, pa je tom prilikom poduzeo takove nadrisljivostne miere, kao što je to uobičajeno u Rusiji. Osim toga je kralju upalo u oči, da je narodu upravo zabranjivalo bliže da mu pristopi i izkaže odanost. Sve je ovo vlastara tako ogorčilo, da Pittneru na rezantku nije pružio ni rupe... Osim toga se pogovara, da je Pittner sve sarajevske fakine i vucabite prigodom kraljevog putovanja u Sarajevu dao odpremiti u pokrajinska mjestra na državni trošak, te im za prehranu na državni trošak davao dnevno po jednu krunu.... Bečke novinejavaju, da će

bar. Benko i nadalje ostati civilni doglavnik za Bosnu i Hercegovinu.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na Cresu.

U Cresu, u krajevu kvarnerske obale iz Sušaka, Rieke, Lovinskog, Opatije, Kastvu, Lovrana, Mošćenica, Brseča, Plomina, Labina, Lošinja, Pule, Pazina, Počepa, Trsta i od drugud dohrilo je u nekoliko dana 1200 osoba. Četiri parobroda otključana hrvatskim trobojnicama povezla su izletnike u Cres. S njima je bila i glazba, razna pjevačka družava, koja su na ulazu u Cresku luku zaprišla našu domaću pjesmu, na što je oko 4000 hiljadu okupljena naroda na obali udarilo u unutarnje klančenje. Ta crekska slava započela je već izjutra svetom misom.

Kasnije i dođoše gosti iz Pule i Lošinja oduševljeni dočekani. Skupština je u 3 sati i po otvorio prof. Spinčić. U daljnjenom toku svoga govora rekao je, da će se družbin blagdan i ove godine držati na 5. srpnja. Iza toga je družbin tajnik Viktor Čar Emin pročitao tajničko izvješće, iz kojega proizlazi, da je ukupna imovina družbe iznalaža 31. prosinca 1909. kruna 224,626,85.

Ivan Pošćić pročitao je neke rezolucije, u kojima se Talijanima u Austriji priznaje pravo na svečeništvo, ali nipošto u Trstu, već u čisto talijanskom gradu; da se prizna reciprociteti zagrebačkog svečeništva i da se buduća gl. skupština Družbe drži u Splitu. Sve je bilo prihvaćeno. — Iza toga se skupštini razdjelo urnebenim klančenjem Hrvatskoj, a u večer je sledio odlazak, koji je u odusevljenju i srdacnosti nadmašio doček.

Bugarski car u Zagrebu. Bugarski car Ferdinand I. nalazi se na povratku sa pokopa kralja Eduarda, te se je na tom svome putu zadržao u Beču i na svome imanju u Ugarskoj. U utorku u jutro u 4 sata 41 čas prispio je sa riečkim vlakom Zagreb na kolodvor. Car Ferdinand putuju u svome dvorskome vagunu, a u njegovoj pratnji se nalazi njegov dvorski tajnik Markov i dva časnika. Oko 8 sati se je car Ferdinand izvezao u grad preko Zrinskije, te je posjetio prvostolnu crkvu, preuzeo se gradom i razgledao ga, a za tim je posjetio botanički vrt. Kod nadbiskupa Posilovića ostavio je svoju posjetnicu. Car Ferdinand putuje u najstrožem incognitu pod imenom „Comte de Murany“, usled česa je izostao službeni doček. Isti dan je prosledio put preko Beograda u Solinu.

Skupština „Slobodne misli“. koja je u Zagrebu bila za jučer uređena, bila je od vlasti zabranjena. Iz hrv. kazališta u Zagrebu. Ovo dana odilaze iz zag. kazališta razni umjetnici i to: dr. Vladislav Kostić, gdje Reissova i p. Šug, od kojih prva radi udaju napušta pozornicu a gdje p. Šug polazi u engagement u dvorskem kazalištu u Darmstadt, kamo je angažovana još prije nego li za Zagreb. Zatim prva plesačica gdje Hana Vojčakova, koja je za slijedeću sezunu angažovana u Pragu. Mjesto gdje p. Šug angažovana je za slijedeću sezunu poznata naša zemljinjaka gdje Mira Korošec, koju je nakon dugog povezivanja upravi uspijeo rješiti njenih obvezu u Pragu.

Avtičić Paulhan u Zagrebu. Otrag nekoliko projurio je kroz Zagreb neki francuzki automobil i u silnom brzinom. Tom zgodom je prouzročio na putu, koji se zove „Duboki jarak“, veliku štetu seljaku Tušku, koji je stvar prialjivo. Sada se je izpostavilo, da je vlastnikom tog automobila poznati i proslavljeni avtičić Paulhan. On je naime preko Italije i Hrvatske putovao na avtičićarski meeting u Budimpeštu, gdje je u nedjelju postigao nagradu na 200.000 K. U Varaždinu, gdje je automobil zaustavljen na temelju telefonske prijave občine sesvetske, položio je Paulhan za svaku eventualnu štetu za seljaka 2000 franka, izjavivši podjedno, da je vozio propisanom brzinom, pa da nije riješio krov. Paulhan umolio je, da se razprava proveđi Stuprije, jer da on želi osobno na nju doći. Spis stigli su kr. kot. sudu u Zagreb, na čemu će biti raspisana glavna razprava. Paulhan će braniti dr. Hinković.

Iz grada i okolice.

Proti nasilju na izborima u makarskom Primorju. Nar. zastupnik dr. M. Drinović primio je iz Grada brzjavku, u kojoj ga pravač obavješćuju o nasilju, kojima su izvršeni na strane

vlasti. Na to je zast. dr. Drinković upravio na namjestništvo sledeći brzovaj:

C. K. Namjestništvo

Zadar.

Primam iz Graca: demokrati tvorno napadaju naše i nas žandari gone s birašta bajunetom. Dostavljamo do znanja i pitam bez održavanja zakonito postupanje jednako svakom u.

Dr. M. Drinković, zast.

Zadružni savez privatnih činovnika za Dalmaciju, kako svjedočenju našim, sutra obdržava skupštinu u Splitu. Jutros krenuo gosp. P. Roca i J. Mascarel, da se s odborom u dnešnjem izbranom u Splitu sporazume u predkonferenciji. Sutra jutro polaze ostali odbornici i delegati, a kolege im spremaju oduševljeni doček. Kako sazajemo, skupština bit će dobro posjećena; odaziva je iz čitave pokrajine. Gospodarski činovnicima želimo dobar uspjeh. Skupštinu će i naš izvjesitelj prisustvovati.

Gosp. Karlo Stahlberger, šestogodišnji ovijenjeni vojni platoznamant ostavio je jučer Šibenik, gdje je za cieleg svog boravka radi svoje prijaznosti i dobrote uživao obice simpatije. Zamjenio ga je kapelan c. k. rat. mornarice Klof.

Lica vijest. Od jučer boravi u našem gradu pokrajinski školski nadzornik srednjih škola g. M. Vitez Zavadal u zvanju poslu.

Stranci na našoj carinari. Ima kakovih 6—7 mjeseci, i baš odkada su na našem carinari g. Zadrani De Denaro i Lengo, da se nije jedna carinarska namirnica nije izpuštila na hrvatskom jeziku koliko na potrošarini toni na soli; iako se gorijemenujot gospodri prikazu stranke, koje samo s njima hrvatskim jezikom govorile. Stranka, pri ocarinjanju ili kupnji soli, naravno, neće izričito naglasiti, da joj se izpušti hrvatski namirnica, ali se to po njezinu govoru može razumjeti. Poznato nam je, da gosp. De Denaro nije ni drži hrvatskih tiskanica, a u carinari doista ih ima, već troši samo one talijanskog teksta. Zasto to? Gosp. De Denaro mora i hrvatski tekt držati i izpuštati ga onim strankama, koje s njim hrvatski govorile, aako se čuti nesposobnost da u hrvatskom jeziku uređuju, neka preputi to činovnicima, koji znaju hrvatski, ali neka se ne čini što je njihova volja i neki ne sije talijansku ondje, gdje nije potrebita, dapače skroz suvišna i izazovna. Upozorujemo gosp. upravitelje carinara, da ovome zvanjučenju stanu na kraj, jer to sigurno ne daje ugleda uredu. Ujedno preporučujemo strankama, da slobodno ne primaju na bilo kakove namirnice ili spise izpuštena na talijanskim jezicima.

Povjerenik vjereskih zavoda u Vodicama je kapitalista, a i brat mu je. Ako se tiče njihovih vjereskih, dotičnik je više nego li stalno zajam postiće. U protivnom slučaju, mora se nadimati, a većinom ostati i kratkih rukava. Za ovakove operacije služi se neizkusnim pionerijama, na koje može uplivati. Iznesimo bez komentara same činjenice, e da vjer. zavod stane na put ovakovim neljepim stvarima.

Nadkritičar „Risorgimento“ hotio je da pokaže svoju umjetničku mrežnju na hrvatskoj i onda, kad je tu skoro pisao o našem Vušoviću. On ga ne može da polivali, on ne nalazi u njega ono, što mu svi priznaju, što su mu svi priznali u Beču, Monaku, Državljancima, Berlinu, Vrzburgu, Minsteru, Pragu, Ljubljani i u Zagrebu. Sad promislio, aristar „Risorgimento“ toliko je kompetentan i pamelan, da nadkritičke sve i svakoga, pa mu se klanjaju kad u svojoj „gaskoju“ megalomanji veli, da Vušović nije ono, što svaki drugi vele da jest. Kao da gledamo našeg Marka, kako se na tog patuljka od srca smije!

Na telefonu opet u podnevnje satove nevama na centrali činovnika, pa se na stanicu mora zvoniti po 5—6 puta, dok se činovnik napokon javi. Ovaj nered morao bi odmah prestati.

Pokrajinske vesti.

Nadbiskup dr. Puljić u Beču. U četvrtak je novoinovan zadarski nadbiskup i daljnji metropolita Dr. V. Puljić bio zaprinosnut od kralja. Iza toga je posjetio i papinog nuncija.

Dr. Pero Klaić. Brzovaj na ječer u Beču izvjestio, da je tamo u podne premiur Dr. Pero Klaić, sin blagopojnog dra. Miha Klaića. Pokojnik je bio negda zastupnik na daljinu saboru, prisjetnik zem. odbora i starosta sokolske župe „Ban Paljana“. Mir duši njegovoj.

Talijanska demonstracija. Kad su se u nedjelju sokolski izletnici u noći vráčali iz Obrveča, čekala ih je rulja talijanska, sa očitom namjerom, da sokolsku napadne. Oružništvo je to zapričalo, a ti divljaci zadovoljili su se dešanjem i psovskama. I uvek jedni te isti izljevi te njihove „kulture“.

Novo kupalište u Supetu. U lepotom i ubavom Superetu na Braču danom 13. lipnja otvara se za ljetni sezonu „najlepše“ kupalište Dalmacije. To kupalište je udaljeno od mjesta samih 5 časova; luka, gdje se to moderno kupalište nahodi, posuta je sasvim finom pržinom; nema pogibiji od morskog psa, a i straha da se i najmanje diete utopi, budući dno sasvim plitko. To kupalište, kako rekalj, svečinom namotivo otvoriti, da se u ponedjeljak na sv. Antuna. Tko dakle želi, da se naužije krasnog polozaja lepot kupališta, neka pohrli k nama, pa se pokajati neće.

Bez škole. Ražanac, 1. lipnja. — Već su bili dve godine, da nam je škola zatvorena. To je golema nesreća i težki udarac po mo-

ralno i materijalno blagostanje i napredak naše dece, jer stoji bez svake prosvjete i ugoja. Da nije bilo škole, ne bi se danas naše selo dičilo i ponosilo sa raznim vrednim svećenicima, pravnicima, učiteljima i drugim vrstnim ljudima. Kad već samo na to pomislimo, srećem se napunjna najvećom žašču, jer se naši dječi zatvorom škole prieči, da se posveti pozitivnoj i praktičnoj znanosti, koja je osobito u ovo doba potrebila za svaku djelatnost, napredak i blagostanje. Zato, ovim javnim putem molimo visokog pokrajinskog školskog vlasti, da nam se početkom nove školske godine po svakom ponovno otvoru školu, jer „narod bez škole jest narod bez budućnosti.“ — Ražančani,

Gospodarsko vieće.

U broju 22. od 5. srpnja 1905. našega lista napisali smo članak: „Mrvilo i zapuštenost“. U članku smo rekli, da ne kneza Borella, koga novoimenovanog predsjednika zem. gospodarskog vieća gleda cjeva zemlja. Otvoreno i bez obzira donikoli smo knezu Borellu: „ili kuji, ili se nećem!“ jer da je zadaća predsjednika zem. vieća puna odgovornosti pred Bogom i narodom.

Na ovo naše pisanje odgovorio nam je g. Borelli pismom, koje smo mi objedinali u našem listu 15. srpnja 1905. br. 25. U ovom nam pismu g. knez Borelli medju ostalim i ovo veli: „Mogu vas uvjeriti, da ne primam izbori radi časti, nego sa životom željom, da po svojim čedinim, oživim ono, što yaš zadnji članak zove „mrviilo i zapuštenost“ uvjeren, da se s mojim imenovanjem skopčan prije onus, pa onda možda kasnije dodje onor.“ Tom prigodom u istom pismu g. Borelli spominje nekavou njegovo osnovu rada i kako će on savaziti članove na sjednicu itd.

Na ovo naše pisanje odgovorio nam je g. Borelli pismom, koje smo mi objedinali u našem listu 15. srpnja 1905. br. 25. U ovom nam pismu g. knez Borelli medju ostalim i ovo veli: „Mogu vas uvjeriti, da ne primam izbori radi časti, nego sa životom željom, da po svojim čedinim, oživim ono, što yaš zadnji članak zove „mrviilo i zapuštenost“ uvjeren, da se s mojim imenovanjem skopčan prije onus, pa onda možda kasnije dodje onor.“ Tom prigodom u istom pismu g. Borelli spominje nekavou njegovo osnovu rada i kako će on savaziti članove na sjednicu itd.

Sve je ovo bilo nazad 5 godina.

Pet godina nije Bog zna kako dug viek, da bi se moglo u ovom razmaku vremena tražiti posvemašni prepored stoljetne naše zapuštenosti, ali ipak u ovo pet godina mogli su se postaviti barem zdravi, temeji, po kojima, pa i ako sporo, da uzmemos stupati k određenom cilju našeg ekonomskog preporda.

Gosp. Borelli, kako smo gori napomenuli, bio nam je obecao i neku svoju osnovu, ali te osnove mi vidjeli nismo, te stoga u nama se pobuduje opravданa sumnja, da te osnove u obče nije bilo.

U pismu, koji smo gori spomenuli, gosp. Borelli veli i ovo: „Do našeg je narodnog zaustupstva, da odobiři i namakne potrebita sredstva sa strane pokrajine“. Narodnu zaustupstvu odobrio je knez Borelli sve što je tražio, pa ipak naše gospodarsko vieće nema životu, nema stalnu rado, niti odredjena pravca. Doduše, kad bi gledali na službeni atrij u vieću, izgleda sve živo i sve da se miče, ali sve što se tu miče, miče se samo zato, da više posao birokratske rutine, radi masnih stolica, koje su stvorene i sistematizirane ne da preko njih narodu bude bolje, nego da bude bolje onima, koji ih pokrivaju, a za nikakove zasluge, koje bi bili stekli radeći za narodno dobro. Zašto je mrviilo u vieću?

Mogli bi na ovo pitanje odgovoriti su par reči, ali radi važnosti stvari reći ćemo dvije o Šibeniku, da bude jasnije. Paragraf 16. zakona od 2. svibnja 1886. veli, da zemalj. gospod. vieće imat će stalni odbor, koji se sastoji od članova načelnih u §. 14. od slova a) do e) uključivo, a ti su prisjetnik zem. odbora, izvještajni telj kod namjestništva (Gioff, Zotti itd.), dva člana imenovana sa strane ministarstva poljoprivrede, a dva sa strane zemaljskog odbora. Poznajavaju mi u glavu ljudi, koji suzbijaju zemaljski odbor i člance imenovane od ministarstva, možemo iskreno reći, da su to osobe, koje ljube narod, ali njih vežu obziri onih, koji su ih u vieće postali. Njima je najmilje, kad ih se nebi nigda ni zvalo na sjednicu, jer i onako oni su tu, da vrše tuđju a ne svoju narodnu volju.

Po §. 18. gornjeg zakona, pokrajinsko gospodarsko vieće, mora da svake godine sazove skupštinu, na koju moraju biti pozvani i oni članovi, predviđeni u §. 14., slovo i) i g) a i su predsjednici kolarskih gospodarskih zadruga i odsatnici drugih društava, koji imaju cilj, da promišljaju poljoprivredstvo u obre u znatnom dielu pokrajine itd. Zakon predviđa i sazov izvanrednih skupština.

Reklj smo gori, da stalni članovi odbora vieća, većinom su ljudi ovisni, ili pak zapošljeni na način, da bi volili, da ih se na sjed-

nici i ne zove, pa i ako ovi imaju plaću za svoj rad na sjednicama vieća.

Ako se ne varamo, već je prošla godina dana, a da pokrajinski gospodarsko vieće nije imalo obće skupštine, t. j. one, na koju su imali prava pristupiti članovi bez plaće, kako gori navedeno, pod točkom i) i g) § 14. zak. 1886. Zašto? Cekamo odgovor od g. kneza Borella, koga zovemo odgovornim radi ovoga pred krajem narodom. Naše zemlje nalaze se u takovom stanju zapuštenosti, da bi bilo željeti, da pokrajinsko gospodarsko vieće sastaje se na obču skupštinu svake sedmice, jer njegov djelokrug rada je veoma obširan, a narodne potrebe su velike.

Namjesto svjetske rade, namjesto bratskog dogovora, kako da se narodu pomogne, mi nekih osobama, koje sastavljaju iždi odbor u gospodarskom vieću, vidimo neko bojanu, koja se izričila u to, da hoće čak da umanje moć kotarskih gospodarskih zadruga, cjepljuju ih na komade, da na taj način u puku putu lagaju smutnji i razdori u svoje političke svrhe.

Tacka druga zakona 2. svibnja 1886. doduše predviđa ustanovljenje više od jedne zadruge kotaru, ali to mora da sledi dogovorno sa namjestništvom i zemaljskim odborom. U koliko smo upućeni danas, u kotaru gospodarske zadruge osnivaju se u svakom povećem mjestu, a za njihovo osnivanje brigaju se najviše c. k. ljudi, oni, koji su do jučer spaval, oni, koji to nerade, zaisto, da narodu pomognu, već da udovolje malog, a što je tako najvažnije, ove se zadruge osnivaju u sielima gdje već obstoje druge slične zadruge predviđene u paragrafu 2. točke 2. gornjeg zakona. Kad pak rečemo, da uđeologu oko ovog rade i c. k. žandari, tad smo rekli sve.

Tako od moćnih jakih gospodarskih kotarskih zadruga, koje imaju po paragrafu 2. već imenovanog zakona, da „sudjeluju pri ustanovljenju podpora, koje se u kotaru diele iz državnih ili zemaljskih sredstava“ i t. d. imati smještoj zadruga, koje će se zavati kotarske, jer tako hoće c. k. ljudi, ali kotarske nisu, niti mogu biti. Ovim postupkom mješta da imamo u zemlji 14 jakih kotarskih zadruga, imati ćemo 400, koje sve skupa ne će značiti ništa.

Zašto g. Borelli nije sazvao obču skupštine vieća i u istu pozvao sve predsjednike već obstojeci pravili kotarskih gospodarskih zadruga na viečanje, da poda oni kući, ako je potreba, ili ne, da se u njihovu kotaru osnuje druga zadružna? Ovo je put i to naravni put, da radi slike učinje, te tim zabraniti utjecaj narodnih predstavnika, a ti su predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga u rad vieća, to je isto ko rugati se s narodom i izrabljivati njegovu ustrijeljivost, koja ipak ima svoje granice.

Imovina koja je povjerjena da ju rukovodi i da njom upravlja g. Borelli, nije njegova vlastita, nego je narodna, a narod ima pravo, da zna koga će ista rukovodi i kako se njom upravlja. Nesazivati ih skupštine gospodarskog vieća, te tim zabraniti utjecaj narodnih predstavnika, a ti su predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga u rad vieća, to je isto ko rugati se s narodom i izrabljivati njegovu ustrijeljivost, koja ipak ima svoje granice.

Mi od kneza Borella tražimo, da viče postavi na zdrav temelj, jer onako kako danas vieće radi, radi naopako i mi se ne ćemo nigda dobiti našeg ekonomnog napredka ni gospodarske slobode.

A to želimo, da nam vieće napreduje, a tim i pokrajini bude bolje, mi moramo otreći se obziru i u vieće bitati po najbolje, ali ne po imenu ili kesi, već po znanju i dobroj volji za rad. Pošto nitko drugi nepoznaje bolje potrebe naroda dolje predsjednika kotarskih gospodarskih zadruga, to od g. Borella kao predsjednika vieća imamo pravo tražiti, da ove ljudi čeče pozivaju na dogovor, kako bi skladno i složno prisiliše već jednomo one, koje se prisilili mora, da nam se ono da što imamo pravo, a to je naša gospodarska sloboda u gospodarskom napredku. Za danas ovolikovo.

Naše brzovjake.
Izbori u makarskom Primorju.

Zaostrog, 10. lipnja. — Žestoka izbora borba je sveđivala. Svi neprati prepoznaju da je ovo početak obstrukcije.

Kandidat za Šibenski biskup.
Beč, 11. lipnja. — Kako dozvajem, da sada je Šibenski biskup Josip Drezga.

prof. Ante Gjivoje, ravnatelj bogoslovnog sjemeništa u Zadru.

Bosanska vlada proti Hrvatima.

Sarajevo, 11. lipnja. — Ovdješnji Hrvati bili su za sutri uveli veliku prosvidnu skupštinu, koja je imala prosvidjenu proti zapoštavljanju Hrvata prigodom kraljevog puta. Međutim je vlada zapričila tu skupštinu. To je izazvalo silno ogorčenje kod svih Hrvata.

Sjednica Sveze Južnih Slavena.

Beč, 11. lipnja. — Sveza Južnih Slavena obdržala je svoju sjednicu, na kojoj je zaključeno, da Sveza svim sredstvima zapriči poprimljenje vladinog predloga glede osnute talijanskog pravnog fakulteta u Beču, ako vlast ne promjeni svoje držanje prama zahtjevima Slavena, koji traže sveučilište u Ljubljani i recimočitet izpita položenih na zagr. sveučilištu.

Zast. Ploj, pako, izvješto je Sveza o svojoj konferenciji sa ministrom predsjednikom Bienerthom.

Razprava o proračunu.

Beč, 11. lipnja. — Proračunska razprava je započela. Svakom govorniku je dozvoljeno govoriti pola sata. Govori Tresić. U svom govoru kritizira držanje „Slavenske jedinstvene“ prama vlasti. Veli, da se Slavenima događa ono, što su sami zaslužili. Slava takтика „jednotne“ produžila je život Bienerthu i njegovoj vlasti. U dalnjem toku svog govoru obara se na ministra predsjednika Bienertha radi posvemašnjeg zapoštavljanja Hrvata prigodom kraljevog putovanja kroz Bosnu i Hercegovinu. Prelazi na priču u Ugarskoj te veli, da se Niemci varaju, ako misle, da su tamo nastale povoljne promjene, jer iz Kuhaea stoji Tisza, a ovaj je protivnik gospodstva madjarske klike.

Bavi se uspijehom madjarskih izbora te ih dovodi u savez sa hrvatskim pitanjem. Khuen se je prevario, kad je prije izbora pravio račun mandata, koje će dobiti, jer da je predviđao toliki uspjeh, Hrvati ne bi dobili sankciju izborne reforme, niti bi Tomašić bio nasliđeo Raucha. Prorice kratkotrajnost primirja, koje je nastalo u hrv. pitanju. Ta Khuen sadniko ne trebaju ono četvrtdeset glasova hrv. delegata! Prosvjeduje proti finansijskoj reformi ministra Bilinskoga. Kritizira postupak ministra trgovine u pitanju poslojenje ribe, tvornica sardina i cementa te dalim, slobodne plovidbe, osobito njegovovo postupanje prama dalim. deputaciji. Konačno traži priznanje reciprocita zagrebačkom sveučilištu. Uime Sveže Južnih Slavena izjavljuje, da će glasovati proti proracunu.

Prešni predlozi Čeha.

Beč, 11. lipnja. — Češki radikalni podnijeli su dvanaest prešnih predloga. Izgleda kao da je ovo početak obstrukcije.

„Vaterland“ proti sveučilištu u Trstu.

Beč, 11. lipnja. — „Vaterland“ se oštro obara na one Niemce, koji zagovaraju talijansko sveučilište u Trstu.

Velevlasti i Kreta.

Carigrad, 11. lipnja. — Velevlasti žaštitnice Krete upravile su kretskoj vlasti energičnu notu radi njezinog držanja u ovom pitanju.

Hrvatski tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, Izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Poštie 5 godina ostavljaju žalostna srđca Šibenik.

Buduć mi je nemoguće oprostit se osobno sa svakim prijateljem i zaintezom, molim ih da izvole primiti ovim putem od srđca moj oprostni pozdrav.

Boravio sam u ovom ubavom gradu za 5 godina neprekidno i nikad ne ču zaboraviti na ovaj ugodni boravak. Zahvaljivam svim na izkazanoj moj susretljivosti i želim simpatičnom gradu Šibeniku i njegovim prijaznim stanovnicima svako dobro u buduću.

Karlo Stahlberger
kapetan c. k. ratne mornarice.

Hotel „DINARA“
sa restoranom
Šibenik kod kazališta

preuzeo je podpisani, te ga preuredio, obnovljeni ga savim novim pokuštvom i stolnim prijevorom.

Kako je sada u njemu uređeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se podpisani, da će od sada unaprijed ovaj hotel postati najmljivije središte ne samo za mjesto, nego i za vanjski svjet, tim više, što je u restoranu i domaća kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.

Cijena su najumjerljive, a posluža bez prigovora.

Preporučujem se sa veleštovanjem
Niko Blažević.

Foznata peštanska banka traži u svim mjestima marljive Agente i zastupnike za prodaju dozvoljenih srećaka i papira trajne vrednosti. Taj posao pruža veliku zaslužgu, vremenom i stalni plaću! Ponude imadu se slati na: Efektenbank Budapest, V., Honvéd u. 4.

Hrvatske narodne poslovice uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5-, a uvezano K 6-, nabavlja se kod "Hrvatske tiskare" u Šibeniku i u svim knjižarama.

Nikad više!

vane liepe, mekane i nježne kože. Komad stoji 80 filtera, a dobiva se u svim ljekarnama,

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmann o v. Steckenfierd Lilleins-e (zaštitni znak: Konj na palici) od Bergmann i drugi, u Tešnju na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najupisiviji od svihjih medicinalnih sapuna proti kožnoj bolesti (sunčane pjege), kao i za pospiješenje.

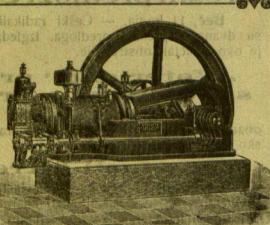
Lječničko-Zubarski Ambulatorijum

Dr. P. MATIĆ — Split

Elijenik za usne i žube

Vadijene zubi bez bolj pomoći lokalne anestezije. Zatjevanje porcelanom i „Astronom“ sa idealnim elektrom, zlatom, srebrom itd. Unjetni zubi u kaučku. Rabote u zlatu; „Brücken“, „Kronen“, „Stift-zähne“ po najnovijem sistemu.

BOTIČEVA ulica, kuća KATALINIĆ kod perivoja.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upraviti sve upite:

**Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.**

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahje vajte cienik bezplatno i bez poštarine.
Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:
motori na plin (gas), benzin, žestu, kameni ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage.

Namještaja na mršavi plin (Sanganlage)

prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik:
Moritz Hille, Dresden)
najveća specijalna tvornica srednje Europe.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acqua-dotto br. 65.

Telefon br. 1930.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.

Podružnice:
Via Barricaria vecchia
br. 33.
Via Colonia br. 17
S. Giovanni
di Guardiella
br. 871.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.
Veliko skladiste stakala prostih, apamiranih i za ures.
Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolikoće naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Ciene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev salje se cienici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

10 kruna dnevno!

može svakog na lahlki način zaslužiti. Sađite Vašu adresu s poštanskom dopisnicom na firmu: Jak. Kō ni g Beč, VII/3. Poštanski ured 63.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljivao tvornici papirnatih vrećica za trgovacku robu otvorio, te je podpuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkratce vreme najveću konciju vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene narudbe, koje će u podpunom redu i najsvježnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica

K 1.000.000

Prvična zaklada i pritisci K 150.000,
CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel

prima uložke na knjizice u kontu korent u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, zaštitne, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obrčno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdržavanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Prva parna tvornica
za bojadišanje, pranje i kemičko
čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Prinuđu se odjela za kemičko čišćenje kao: oblačna, urenja, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, proširake, rukavice od kože itd., razumije se sve u cijeli čist i se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadišanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGAZINI

Glavna ulica.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani“

može se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeza, brašna najglasovitijih milinova, te krumpira, zelje, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2%, na svu robu bez razlike, za fakture izplatne kroz 30 dana, a to da olahkot rrgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patriocična je dužnost svakog našeg trgovca.

Ciene i uzorce šalje se badava na zahtjev.

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škeri, Trst.

19.II.10

Svoj svome!